

QUẢN LÝ, BỒI DƯỠNG CHUYÊN MÔN, NGHIỆP VỤ CHO GIÁO VIÊN QUỐC PHÒNG, AN NINH Ở CÁC TRƯỜNG QUÂN SỰ TRONG QUÂN ĐỘI

**Thiếu tướng
Nguyễn Đăng Khải**

Phó Tư lệnh - Tham mưu trưởng Quân khu 2 - Bộ Quốc phòng

Article history

Received: 03/02/2023

Accepted: 16/3/2023

Published: 10/4/2023

Keywords

Managing, fostering, teachers, defense, security, military schools

ABSTRACT

National defense and security education is a part of the national education system, a fundamental content in building the all-people national defense and people's security. The education quality depends on many factors, including teachers' quality. Therefore, in order to improve the education quality, regular training to improve the quality of teachers is required. This study shows that managing and fostering professional competence of national defense and security teachers of military schools in the Army are basically in line with requirements and tasks of national defense and security education; at the same time, it also points out the limitations and inadequacies in the process of performing this task. From there, the author proposes the solutions to overcome limitations in order to build a contingent of national defense and security teachers to meet the requirements of education and training in the current situation.

1. Mở đầu

Giáo dục quốc phòng, an ninh là một chủ trương lớn, có ý nghĩa đặc biệt quan trọng của Đảng và Nhà nước ta, nhằm phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống dựng nước và giữ nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa của công dân. Đại hội XIII của Đảng khẳng định: “Đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho cán bộ, công chức, viên chức và cho toàn dân, bảo đảm phù hợp với từng đối tượng. Chú trọng giáo dục, thống nhất, nâng cao nhận thức về đối tác và đối tượng; nắm vững đường lối, quan điểm, yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Nâng cao ý thức trách nhiệm và tinh thần cảnh giác cách mạng trong thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, tr 159).

Hiện nay, sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta đứng trước những thời cơ, thuận lợi và không ít khó khăn, thách thức đan xen: tranh chấp chủ quyền, lãnh thổ, biển, đảo, xung đột vũ trang, chiến tranh cục bộ diễn biến phức tạp, khó lường; thách thức an ninh phi truyền thống ngày càng gia tăng... Những thành tựu, tiến bộ vượt bậc về khoa học - công nghệ sẽ tạo ra nhiều loại vũ khí, trang bị kỹ thuật thế hệ mới, công nghệ cao, làm xuất hiện các hình thái chiến tranh, phương thức tác chiến mới. Bên cạnh đó, các thế lực thù địch vẫn đang ráo riết chống phá cách mạng nước ta, với âm mưu, thủ đoạn mới hết sức nguy hiểm, tinh vi..., đòi hỏi sự nghiệp xây dựng nền quốc phòng toàn dân, giáo dục quốc phòng, an ninh phải được tiến hành đồng bộ, chặt chẽ, đạt chất lượng và hiệu quả thiết thực để đạt được mục tiêu đến hết năm 2030 như Nghị quyết số 1657-NQ/QUTW ngày 20/12/2022 về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong tình hình mới khẳng định: “Bồi dưỡng kiến thức, giáo dục quốc phòng, an ninh cho các đối tượng có nhận thức đúng đắn về quan điểm, đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng, Nhà nước, nghệ thuật quân sự Việt Nam đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa” (Quân ủy Trung ương, 2022).

Để nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới cần tiến hành đồng bộ nhiều giải pháp, trong đó cần tập trung quản lý, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ giáo viên quốc phòng, an ninh. Trong bài báo, tác giả tập trung phân tích kết quả nghiên cứu thực trạng quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh, trên cơ sở đó đề xuất những giải pháp cụ thể nhằm từng bước nâng cao chất lượng quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh ở các trường quân sự trong quân đội.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm

Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh năm 2013 khẳng định: “Giáo viên, giảng viên giáo dục quốc phòng, an ninh bao gồm, giảng viên chuyên trách, thỉnh giảng và cán bộ quân đội, công an biệt phái” (Quốc hội, 2013), đề đội

ngũ giáo viên hoàn thành tốt nhiệm vụ cần làm tốt công tác quản lý, bồi dưỡng. Quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh ở các trường quân sự trong Quân đội là những cách thức tổ chức và tác động sự phạm trực tiếp của chủ thể quản lý, bồi dưỡng để tạo cơ hội cho giáo viên tham gia vào các hoạt động học tập và tự học tập bằng các hình thức khác nhau để cập nhật, bổ sung kiến thức, kỹ năng chuyên môn, nghiệp vụ, bồi dưỡng tư tưởng tình cảm nghề nghiệp nhằm nâng cao phẩm chất và năng lực sự phạm đáp ứng tốt hơn yêu cầu nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh trong tình hình mới. Quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh được coi là hoạt động đào tạo giúp giáo viên cập nhật được những kiến thức khoa học mới, những phương pháp mới, tiếp thu những kinh nghiệm giáo dục tiên tiến, để từ đó nâng cao trình độ chuyên môn và nghiệp vụ sự phạm. Theo đó, hoạt động này phải được tiến hành đồng bộ bao gồm các khâu: Xây dựng kế hoạch bồi dưỡng; tổ chức bồi dưỡng; tổ chức các điều kiện bảo đảm cho hoạt động bồi dưỡng; kiểm tra, đánh giá hoạt động bồi dưỡng.

2.2. Khái quát chung về khảo sát

Để tìm hiểu thực trạng công tác quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh ở các trường quân sự trong Quân đội, tác giả đã nghiên cứu các báo cáo của 12 trung tâm giáo dục quốc phòng, an ninh do các nhà trường trong Quân đội quản lý, đồng thời trực tiếp khảo sát trên 96 cán bộ, giáo viên quốc phòng, an ninh của các trường: Trường Quân sự Quân khu 2, Trường Quân sự Quân khu 7 và Trường Quân sự Bộ Tư lệnh Thủ đô Hà Nội bằng việc sử dụng các phương pháp nghiên cứu lí luận, thực tiễn (nghiên cứu tài liệu; nghiên cứu tổng kết thực tiễn, phỏng vấn chuyên gia, điều tra bằng bảng hỏi) và sử dụng phương pháp toán thống kê để xử lí kết quả khảo sát. Thời gian khảo sát: tháng 02/2023.

Thang đo gồm 4 mức độ: Tốt: 4 điểm, Khá: 3 điểm, Đạt yêu cầu: 2 điểm, Chưa đạt yêu cầu: 1 điểm, cụ thể: Tốt: 3,25 ≤ điểm trung bình 4; Khá: 2,5 ≤ điểm trung bình 3,25; Đạt yêu cầu: 1,75 ≤ điểm trung bình < 2,5; Chưa đạt yêu cầu: 1 ≤ điểm trung bình < 1,75.

2.3. Kết quả khảo sát

Bảng 1. Kết quả khảo sát về công tác quản lý bồi dưỡng giáo viên quốc phòng, an ninh

Mức độ	Tốt		Khá		Đạt yêu cầu		Chưa đạt yêu cầu		Điểm trung bình
	Số lượng	Tỉ lệ	Số lượng	Tỉ lệ	Số lượng	Tỉ lệ	Số lượng	Tỉ lệ	
Công tác									
Xây dựng kế hoạch	58	60,4%	32	33,3%	5	5,3%	1	1,0%	3,53
Tổ chức bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ	58	60,4%	32	33,3%	5	5,3%	1	1,0%	3,53
Tổ chức các điều kiện bảo đảm cho hoạt động bồi dưỡng	57	59,4%	29	30,3%	8	8,3%	2	2,0%	3,46
Kiểm tra, đánh giá hoạt động bồi dưỡng	55	57,3%	31	32,3	9	9,4%	1	1,0%	3,45
Tổng									3,49

- Về công tác xây dựng kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh: Các trường quân sự đã thường xuyên quan tâm công tác kế hoạch hóa để bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh. Hằng năm đã xây dựng và tổ chức thực hiện nghiêm túc các kế hoạch như: Kế hoạch giải quyết số lượng cán bộ, giáo viên; Kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn cán bộ, giáo viên...; vận dụng nhiều hình thức đào tạo, bồi dưỡng như gửi đi đào tạo dài hạn, đào tạo ngắn hạn, đào tạo hoàn thiện ở các học viện trong quân đội. Ở mỗi trường còn chủ động mở lớp đào tạo, bồi dưỡng về lí luận dạy học bậc đại học và phương pháp giảng dạy bộ môn, các lớp bồi dưỡng tin học và ngoại ngữ cho đội ngũ cán bộ, giáo viên. Thường xuyên cử giáo viên tham gia các lớp đào tạo ngắn, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh do Bộ Quốc phòng phối hợp với Bộ Công an, Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức ở các học viện, nhà trường Quân đội, Công an và các học viện, trường đại học của quốc gia để nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên đáp ứng tốt yêu cầu, nhiệm vụ. Kết quả khảo sát ở bảng 1 cho thấy, với 96 cán bộ, giáo viên tham gia khảo sát thì có 58 ý kiến (60,4%) đánh giá công tác xây dựng kế hoạch bồi dưỡng ở mức tốt; 32 ý kiến (33,3%) đánh giá công tác này ở mức khá. Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác xây dựng kế hoạch còn một số hạn chế như: Các kế hoạch ở các nhà trường được xây dựng đầy đủ nhưng ở các đơn vị trực thuộc các kế hoạch còn mang tính hình thức, có đơn vị còn thiếu. Một số cấp uỷ, chỉ huy nhận thức về vị trí, ý nghĩa công tác bồi dưỡng đội ngũ giáo viên chưa đầy đủ, có lúc, có nơi chưa chú trọng đúng mức đến đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên quốc phòng, an ninh; việc xây dựng kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên

thiếu tính chiến lược lâu dài, chưa theo kịp sự phát triển của tình hình nhiệm vụ. Kết quả khảo sát cho thấy, có 5 (5,3%) ý kiến đánh giá công tác xây dựng kế hoạch ở mức đạt yêu cầu, 1 ý kiến đánh giá chưa đạt yêu cầu.

- Về tổ chức bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh: Cấp uỷ chỉ huy và cơ quan chức năng các cấp ở các trường đã tiến hành bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ giáo viên quốc phòng, an ninh một cách thường xuyên, toàn diện, đạt chất lượng, hiệu quả tương đối cao, góp phần hình thành, phát triển và hoàn thiện phẩm chất chính trị, đạo đức, năng lực cho giáo viên. Mặt khác, đội ngũ giáo viên ở các trường luôn tích cực, chủ động trong hoạt động tự bồi dưỡng và có động cơ, thái độ rất nghiêm túc. Kết quả khảo sát cho thấy, có 58 ý kiến (60,4%) đánh giá công tác tổ chức bồi dưỡng ở mức tốt, có 32 ý kiến (33,3%) đánh giá ở mức khá. Tuy nhiên công tác tổ chức bồi dưỡng cũng còn một số hạn chế như: Sự gắn kết trong chỉ đạo, điều hành của khoa giáo viên với các cơ quan chức năng, đơn vị có lúc chưa được nhịp nhàng, ăn khớp. Một số giáo viên chưa tự giác, chủ động trong tự học, tự bồi dưỡng để nâng cao trình độ chuyên môn của mình. Nội dung, hình thức, biện pháp bồi dưỡng chậm đổi mới, chưa bám sát yêu cầu nhiệm vụ và thực trạng đội ngũ giáo viên. Kết quả khảo sát cho thấy, có 5 ý kiến (5,3%) đánh giá công tác tổ chức bồi dưỡng ở mức đạt yêu cầu, 1 ý kiến đánh giá chưa đạt yêu cầu.

Về công tác tổ chức các điều kiện bảo đảm cho hoạt động bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh: Những năm qua, theo yêu cầu xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và từng bước tiến lên hiện đại. Các nhà trường đã được đầu tư hiện đại hóa cơ sở vật chất, trang thiết bị, ứng dụng công nghệ thông tin, xây dựng nhà trường theo mô hình “Nhà trường thông minh, tiếp cận cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0”, hệ thống mạng LAN, thư viện điện tử, trang bị các phần mềm quản lý, kết nối internet đến đầu mối các cơ quan, đơn vị trực thuộc đã tạo điều kiện thuận lợi cho công tác giáo dục và đào tạo. Cơ sở vật chất, trang thiết bị, tài liệu không ngừng được củng cố, bổ sung, đáp ứng tốt hơn cho công tác quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh. Công tác hỗ trợ, sử dụng tài chính được tiến hành chặt chẽ, đúng nguyên tắc. Kết quả khảo sát cho thấy có 57 ý kiến (59,4%) đánh giá công tác tổ chức các điều kiện bảo đảm cho hoạt động bồi dưỡng đạt tốt, 29 ý kiến (30,3%) đánh giá đạt khá. Bên cạnh đó, có 8 ý kiến (8,3%) cho rằng công tác tổ chức các điều kiện đảm bảo cho hoạt động bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh ở mức đạt yêu cầu và 2 ý kiến (2%) đánh giá chưa đạt yêu cầu, cụ thể như: Cơ sở vật chất, trang thiết bị tuy đã được đầu tư cơ bản song vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu thực tiễn đặt ra; hệ thống thao trường, bãi tập bị thu hẹp chưa đáp ứng đủ nhu cầu học tập, nghiên cứu của đội ngũ giáo viên. Mặt khác các chế độ chính sách về nhà ở, hệ thống giáo trình, tài liệu hướng dẫn, nghiên cứu, kinh phí cho hoạt động còn thiếu và chưa đồng bộ đã làm cho đội ngũ giáo viên chưa thực sự an tâm trong công tác.

- Về công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh: số liệu khảo sát về thực trạng kiểm tra, đánh giá kết quả bồi dưỡng ở bảng 1 cho thấy các nội dung này đã được các nhà trường chú trọng, hầu hết đánh giá nội dung này ở mức cao, 55 ý kiến (57,3%) đánh giá ở mức tốt, 31 ý kiến (32,3%) đánh giá ở mức khá. Tuy nhiên công tác này hầu như chỉ diễn ra trong quá trình giáo viên tham gia các lớp đào tạo, tập huấn dài ngày hoặc thông qua các hội thi... nên đôi khi còn mang tính động viên, nhắc nhở; những chuyển biến về trình độ, năng lực của giáo viên sau kiểm tra, đánh giá còn chậm, thể hiện qua kết quả khảo sát khi có 9 ý kiến (9,4%) đánh giá công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động bồi dưỡng ở mức đạt yêu cầu, 1 ý kiến (1%) đánh giá chưa đạt yêu cầu.

Nhìn chung, công tác quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh ở các trường quân sự cơ bản ở mức tốt (điểm trung bình chung 3,49), đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh hiện nay; tuy nhiên, vẫn tồn tại một số hạn chế đòi hỏi phải có những biện pháp cụ thể, thiết thực và kịp thời trong thời gian tới.

2.4. Biện pháp nâng cao chất lượng quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh ở các trường quân sự hiện nay

2.4.1. Nâng cao nhận thức và phát huy vai trò, trách nhiệm của các tổ chức, lực lượng trong quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy: “tư tưởng đúng thì hành động mới khỏi sai lệch và mới làm tròn nhiệm vụ cách mạng” (Ban Bí thư Trung ương Đảng, 2011b, tr 350). Nhận thức là cơ sở của hành động, chỉ đạo hành động. Để có hành động đúng phải có nhận thức đúng. Trong tình hình hiện nay, trước yêu cầu “phát triển và nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục và đào tạo” (Ban Chấp hành Trung ương, 2019) và yêu cầu của sự nghiệp xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, việc nâng cao nhận thức và phát huy vai trò trách nhiệm của các tổ chức, lực lượng sư

phạm trong các nhà trường đối với quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh có ý nghĩa thiết thực.

Các chủ thể quản lý cần tập trung nâng cao nhận thức cho các tổ chức, lực lượng sư phạm trong nhà trường về vị trí, tầm quan trọng của việc bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ giáo viên; về nhu cầu nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên; tính cấp thiết của bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ với hoàn thiện và phát triển nhân cách nhà sư phạm. Nâng cao nhận thức về chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan, khoa giáo viên, làm cho mọi tổ chức, lực lượng nhận thức đúng trách nhiệm và quyền hạn của mình trong quá trình bồi dưỡng, thấy rõ những yếu tố tác động, từ đó phát huy những yếu tố thuận lợi, chủ động khắc phục khó khăn trong quá trình bồi dưỡng.

Trước hết, cần phát huy vai trò lãnh đạo của các cấp ủy đảng, tổ chức chi huy trong các trường quân sự đối với quá trình quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh. Phát huy vai trò của các cơ quan chức năng, khoa giáo viên và các đơn vị quản lý học viện trong quá trình bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh. Cơ quan chính trị ở các nhà trường cần thực hiện tốt việc tuyển chọn, đào tạo, bổ sung đội ngũ cán bộ đảm bảo về số lượng, chất lượng và cơ cấu hợp lý. Cơ quan đào tạo cần xây dựng kế hoạch, nội dung, chương trình, phương pháp bồi dưỡng đội ngũ giáo viên sát với yêu cầu nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh trong tình hình hiện nay. Các khoa giáo viên kết hợp tốt công tác quản lý với công tác bồi dưỡng giáo viên. Các đơn vị quản lý học viện thường xuyên phát huy vai trò giám sát, đánh giá của học viên về chất lượng đội ngũ giáo viên.

Đối với các tổ chức quần chúng (Đoàn Thanh niên, Công đoàn, Hội Phụ nữ) và Hội đồng quân nhân cần thực hiện tốt các phong trào thi đua xung kích, các cuộc vận động;... tổ chức lồng ghép các nội dung bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ với nội dung sinh hoạt, học tập của đoàn, hội, qua đó bồi dưỡng về giá trị nghề sư phạm, về trình độ kỹ năng giao tiếp sư phạm, kỹ xảo, kỹ năng dạy học cho giáo viên.

2.4.2. Thực hiện tốt công tác kế hoạch hóa trong quản lý quá trình bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh

Để bảo đảm tính hiệu quả, thiết thực, yêu cầu chung của kế hoạch bồi dưỡng cho giáo viên quốc phòng, an ninh ở các nhà trường phải mang tính bao quát, toàn diện, xác định rõ mục tiêu, nội dung, hình thức, phương pháp tổ chức; huy động được các nguồn lực cho hoạt động bồi dưỡng; thuận lợi trong kiểm tra, đánh giá quá trình bồi dưỡng; khắc phục tình trạng buông lỏng quản lý, thiếu thiết thực, không phân công rõ trách nhiệm cho các lực lượng. Kế hoạch phải bảo đảm tính thống nhất giữa mục tiêu bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ với mục tiêu giáo dục quốc phòng, an ninh; phù hợp với thực tế nhiệm vụ của các nhà trường và đặc điểm đối tượng giáo viên ở từng khoa; xác định được các điều kiện vật chất và khả năng thực hiện của giáo viên, khả năng huy động các nguồn lực bảo đảm của nhà trường.

Để thực hiện tốt công tác kế hoạch hóa, trước hết, Đảng ủy, Ban Giám hiệu các trường quân sự cần nghiên cứu, quán triệt sâu sắc chỉ thị, nghị quyết của cấp trên và của đơn vị; nhiệm vụ, mục tiêu và tình hình thực tiễn để chỉ đạo các cơ quan chức năng tham mưu, đề xuất, chủ trì việc xây dựng kế hoạch bồi dưỡng cho đội ngũ giáo viên. Tổ chức triển khai cho các cơ quan, khoa giáo viên xây dựng kế hoạch bồi dưỡng ở cấp mình cho phù hợp. Quy định rõ chức năng, quyền hạn của các tổ chức, cá nhân tham gia vào quá trình bồi dưỡng, lãnh đạo, chỉ đạo bảo đảm các điều kiện cho quá trình bồi dưỡng. Tăng cường công tác kiểm tra, rút kinh nghiệm và điều chỉnh chương trình, kế hoạch bồi dưỡng cho phù hợp.

Đối với các cơ quan chức năng như phòng Chính trị, phòng Đào tạo cần thực hiện tốt chức năng tham mưu những chủ trương, biện pháp xây dựng chương trình, kế hoạch bồi dưỡng, phối hợp với cơ quan liên quan, khoa giáo viên cụ thể hoá kế hoạch vào các hoạt động dạy học - giáo dục; hướng dẫn các khoa giáo viên xây dựng chương trình, kế hoạch bồi dưỡng; kịp thời phổ biến các tài liệu, văn bản liên quan đến nhà giáo; quá trình tổ chức cần nắm chắc quân số tham gia bồi dưỡng theo từng chuyên đề, nắm chắc địa điểm học tập, giáo viên giảng dạy, theo dõi kiểm tra quá trình bồi dưỡng của các khoa và tự bồi dưỡng của giáo viên. Chủ trì, phối hợp với các cơ quan và khoa tổ chức thực hiện có hiệu quả quá trình bồi dưỡng.

Đối với các khoa giáo viên, cần cụ thể hóa kế hoạch của nhà trường vào xây dựng và triển khai kế hoạch bồi dưỡng giáo viên của khoa mình. Phối hợp với các cơ quan, thường xuyên cập nhật thông tin, tri thức khoa học mới, các phương pháp hình thức dạy học tiên tiến để đưa vào bồi dưỡng và giúp đỡ giáo viên tự bồi dưỡng. Căn cứ vào kế hoạch bồi dưỡng giáo viên trong năm học, chương trình bồi dưỡng, lịch bồi dưỡng hằng tháng của nhà trường, lãnh đạo chỉ huy các khoa tổ chức điều hành, quản lý quá trình bồi dưỡng của khoa, phát huy vai trò trách nhiệm trong từng khâu, từng bước của quá trình bồi dưỡng, tổ chức quá trình bồi dưỡng trong khoa đạt hiệu quả. Trên cơ sở kế hoạch của nhà trường, của khoa, tổ, mỗi giáo viên phải xác định rõ ý thức trách nhiệm trong xác định kế hoạch

tự bồi dưỡng của bản thân sát với từng đối tượng, nội dung môn học, thời gian, hình thức huấn luyện. Từng giáo viên phải đánh giá đúng những ưu điểm và hạn chế của bản thân để lựa chọn nội dung cần thiết trong quá trình bồi dưỡng.

Đối với các tổ chức, lực lượng khác trong nhà trường (các cơ quan, đơn vị học viên, cán bộ quản lý, học viên) cần tổ chức quán triệt, nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của kế hoạch bồi dưỡng. Thông qua kế hoạch giúp các tổ chức, lực lượng làm tốt hơn công tác bảo đảm cho quá trình bồi dưỡng, đồng thời qua việc thực hiện kế hoạch bồi dưỡng để đội ngũ cán bộ quản lý đơn vị và học viên giám sát kiểm tra kết quả bồi dưỡng thông qua chất lượng dạy học - giáo dục của giáo viên, trên cơ sở đó có ý kiến phản hồi về cơ quan chức năng và các khoa để kịp thời rút kinh nghiệm.

2.4.3. Đa dạng hóa nội dung, hình thức và phương pháp quản lý quá trình bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh

Để quá trình bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh đạt hiệu quả, không chỉ là sử dụng những hình thức áp đặt, truyền đạt những kinh nghiệm, nội dung “khô cứng”, giáo điều mà những kiến thức, kinh nghiệm đó phải gắn liền với thực tiễn đa dạng, sinh động của hoạt động sư phạm, công tác quốc phòng, an ninh hiện nay. Vì vậy, phải nâng cao chất lượng quản lý, trong đó chủ thể quản lý cần phát huy vai trò trách nhiệm, lựa chọn nội dung, sử dụng đa dạng các hình thức, phương pháp quản lý quá trình bồi dưỡng.

Nội dung bồi dưỡng phải toàn diện, hệ thống, có trọng tâm, trọng điểm, tập trung vào những thông tin mới về đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về công tác giáo dục quốc phòng, an ninh; tình hình quốc phòng, an ninh; công tác giáo dục quốc phòng, an ninh ở nước ta hiện nay; truyền thụ kinh nghiệm giảng dạy môn Quốc phòng và an ninh cho giáo viên; bồi dưỡng năng lực giảng dạy cho đội ngũ giáo viên; kỹ năng, kỹ năng dạy học - giáo dục, hệ thống tri thức nghiệp vụ sư phạm, giá trị nghề nghiệp, tư duy sư phạm và khả năng sáng tạo trong dạy học; bồi dưỡng nắm vững về quy chế, kế hoạch, chương trình môn học giáo dục quốc phòng, an ninh; quy định soạn thảo giáo án, thực hành giáo dục quốc phòng, an ninh; quy chế thi, kiểm tra, thanh tra, chấm điểm môn học...

Thường xuyên vận dụng linh hoạt, sáng tạo và đa dạng các hình thức, phương pháp bồi dưỡng như thông qua tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ công tác sư phạm; tổ chức tốt sinh hoạt chuyên môn; tổ chức các hội thi, hội giảng, hội thảo, tọa đàm, trao đổi kinh nghiệm, dự giờ, giờ giảng kiểu mẫu; thực hiện cấp trên bồi dưỡng cấp dưới, giáo viên có kinh nghiệm bồi dưỡng giáo viên trẻ, giáo viên mới; thông qua thực tiễn giảng dạy ở các nhà trường để trực tiếp bồi dưỡng cho đội ngũ giáo viên. Đa dạng các hình thức, phương pháp quản lý quá trình bồi dưỡng nhằm nâng cao hiệu quả bồi dưỡng, đáp ứng nhu cầu nguyện vọng của giáo viên, tạo ra sự hấp dẫn, thu hút giáo viên tham gia tích cực, tự giác và tạo điều kiện cho mọi người phát huy năng lực bản thân. Tổ chức tốt các hoạt động nghiên cứu khoa học cho giáo viên, chú trọng nghiên cứu khoa học về lĩnh vực quốc phòng, an ninh; tạo điều kiện cho giáo viên tham gia nghiên cứu khoa học phục vụ công tác giáo dục quốc phòng, an ninh, nhất là việc tham gia biên soạn sách giáo khoa, giáo trình, sách tham khảo, chuyên khảo, tập bài giảng, tài liệu học tập chuyên đề phục vụ giáo dục quốc phòng, an ninh.

2.4.4. Thường xuyên phát huy tính tích cực, chủ động của giáo viên trong tự quản lý quá trình bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ

Chủ tịch Hồ Chí Minh từng chỉ ra rằng: “Năng lực của con người không phải hoàn toàn do tự nhiên mà có, mà một phần lớn do công tác, do luyện tập mà có” (Ban Bí thư Trung ương Đảng, 2011a, tr 320). Vì vậy, muốn nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của giáo viên cần phát huy tính tích cực, chủ động tự bồi dưỡng của đội ngũ giáo viên. Giáo viên vừa là đối tượng vừa là chủ thể của quá trình bồi dưỡng. Quá trình bồi dưỡng chỉ đạt được hiệu quả thiết thực khi phát huy được vai trò tự bồi dưỡng của giáo viên, xây dựng được động cơ, nhu cầu học tập tích cực tự giác, không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh hiện nay. Do vậy, cần phát huy tính tích cực chủ động sáng tạo của giáo viên trong tự học tập, rèn luyện, nâng cao phẩm chất, năng lực, phương pháp tác phong công tác đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của các trung tâm giáo dục quốc phòng, an ninh hiện nay (Uông Thiện Hoàng, 2021).

Để thực hiện tốt những vấn đề trên lãnh đạo, chỉ huy các cấp cần tăng cường giáo dục cho giáo viên có nhận thức đúng về tầm quan trọng của tự bồi dưỡng, xây dựng động cơ đúng đắn, trách nhiệm cao. Các chủ thể quản lý cần hướng dẫn, giúp đỡ giáo viên xây dựng kế hoạch tự bồi dưỡng, tu dưỡng, rèn luyện; định kỳ kiểm tra, đánh giá, rút kinh nghiệm quá trình tự bồi dưỡng để định hướng, khích lệ họ. Đối với mỗi giáo viên cần nhận thức đúng vai trò, tầm quan trọng của hoạt động tự bồi dưỡng để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của giáo dục quốc phòng, an ninh, nghiêm túc đánh giá đúng ưu điểm, hạn chế về phẩm chất, năng lực, phương pháp,

tác phong công tác so với yêu cầu chức trách, nhiệm vụ, chủ động xây dựng kế hoạch và thực hiện tốt kế hoạch tự học tập, rèn luyện nâng cao phẩm chất, năng lực, phương pháp, tác phong công tác của cá nhân.

2.4.5. Thực hiện tốt công tác kiểm tra, đánh giá kết quả quá trình bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh

Kiểm tra, đánh giá là một khâu quan trọng của tổ chức thực hiện, không chỉ tác động trực tiếp tới ý thức tích cực, tự giác của các tổ chức và cá nhân, mà còn đánh giá đúng nhận thức, động cơ trách nhiệm từng giáo viên, qua đó sẽ phát hiện khâu yếu, mặt yếu để kịp thời khắc phục; đồng thời là cơ sở điều chỉnh bổ sung nội dung, lựa chọn hình thức, biện pháp bồi dưỡng cho phù hợp với thực tiễn.

Các chủ thể quản lý ở các trường cần chuẩn bị tốt nội dung, hình thức kiểm tra, đánh giá chất lượng bồi dưỡng; xác định đúng mục đích, yêu cầu, nội dung, tiêu chí; kiểm tra việc xây dựng và thực hiện kế hoạch bồi dưỡng; kiểm tra, đánh giá về nội dung quản lý quá trình bồi dưỡng; sử dụng các hình thức, biện pháp quản lý quá trình bồi dưỡng; chuẩn bị các nguồn lực phục vụ quá trình bồi dưỡng; kết quả quản lý quá trình bồi dưỡng... Hình thức kiểm tra, đánh giá cần căn cứ vào chương trình, nhiệm vụ của từng khoa, từng giáo viên để tiến hành cho phù hợp, gồm có kiểm tra thường xuyên qua từng buổi học hoặc sinh hoạt chuyên môn, thông qua chế độ sinh hoạt chuyên môn, kiểm tra định kỳ theo học kỳ, năm học, kiểm tra đột xuất thực tiễn hoạt động giảng dạy. Quá trình kiểm tra cần kết hợp kiểm tra nhận thức với thực tiễn dạy học - giáo dục của giáo viên để rút kinh nghiệm, định hướng nhận thức và bồi dưỡng những mặt còn hạn chế. Bên cạnh đó, cần thực hiện tốt việc sơ kết, tổng kết, chủ thể quản lý tập trung làm rõ điểm mạnh, yếu, nguyên nhân, đặc biệt là ý thức chủ động tích cực và tự giác của đội ngũ giáo viên; phát hiện những tổ chức, cá nhân tiên tiến để xây dựng điển hình biểu dương khen thưởng; chú trọng tiếp thu ý kiến của cán bộ, giáo viên, làm cơ sở điều chỉnh quá trình bồi dưỡng; đồng thời dự kiến nội dung, phương pháp quản lý quá trình bồi dưỡng thời gian tới. Qua tổng kết cần làm chuyển biến tích cực từ nhận thức đến tổ chức thực hiện của các cơ quan, khoa giáo viên; vận dụng tốt kinh nghiệm hay, sáng tạo của các khoa giáo viên và từng giáo viên để nhân rộng trong quá trình bồi dưỡng; đồng thời đưa việc thực hiện kế hoạch và kết quả bồi dưỡng giáo viên vào tiêu chuẩn bình xét thi đua hằng năm.

3. Kết luận

Đội ngũ giáo viên quốc phòng, an ninh là lực lượng trực tiếp giảng dạy quốc phòng, an ninh ở các trường quân sự; chất lượng giáo dục, đào tạo phụ thuộc trực tiếp vào chất lượng đội ngũ giáo viên. Nhận thức được tầm quan trọng đó, trong những năm qua, công tác bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ giáo viên quốc phòng, an ninh ở các trường quân sự đã được quan tâm và có nhiều chuyển biến tích cực; chất lượng đội ngũ giáo viên từng bước được nâng cao, đáp ứng ngày càng tốt nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh. Song, công tác quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên quốc phòng, an ninh vẫn còn bộc lộ những hạn chế nhất định. Trước yêu cầu nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh ngày càng cao, đặt ra cho các nhà trường cần thường xuyên làm tốt công tác quản lý, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên, qua đó góp phần nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên quốc phòng, an ninh ngang tầm nhiệm vụ, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho các đối tượng, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Tài liệu tham khảo

- Ban Bí thư Trung ương Đảng (2011a). *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 5). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Ban Bí thư Trung ương Đảng (2011b). *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 6). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Ban Chấp hành Trung ương (2019). *Kết luận số 51-KL/TW, ngày 30/5/2019 của Ban Bí thư Trung ương Đảng khóa XII về tiếp tục thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Quân ủy Trung ương (2022). *Nghị quyết số 1657-NQ/QUTW ngày 20/12/2022 về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong tình hình mới*.
- Quốc hội (2013). *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh*. Luật số 30/2013/QH13, ban hành ngày 19/6/2013.
- Uông Thiện Hoàng (2021). *Nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên ở các trung tâm giáo dục quốc phòng, an ninh hiện nay*. Luận án tiến sĩ Khoa học chính trị, Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng.